

Benjamin Tuterakoaren bidaia aparta

Benjamin Tuterakoa, "euskal Marko Polo" bidaiari nafarrari buruzko komikia argitaratu dela-eta, Nabarralde Fundazioko zuzendari Angel Rekaldek pertsonaia historikoari buruzko azalpenak ematen ditu segidan

Entzun arretaz audioko informazioa eta aukeratu galderen erantzun zuzena.

<https://labur.eus/fw3to>

1. Benjamin Tuterakoaren bidaiari buruzko datu hau ematen du Angel Rekaldek:

- ☐ gutxi gorabehera zein urtetan egin zuen bidaia.
- ☐ oso helburu bitxia zuela bidaiak.
- ☐ bidaiaren gutxi gorabeherako iraupena.

2. Benjamin Tuterakoak bisitatu zuen hiri bakoitzean...

- ☐ judutarren egoera zein zen islatu zuen txosten batean.
- ☐ judutarrekin bakarrik egin zituen salerosketak.
- ☐ zerbait idazteko eta idatzitakoa Tuterara bidaltzeko eskatu zion ezezagun bati.

3. Ideia hauetatik zein dator bat audioan entzundakoarekin?

- ☐ Judutarren egoera antzekoa zen Benjaminek bisitatu zituen herrialde guztietan.
- ☐ Benjamin Tuterakoa 150 herri ingururen kronista eta etnografo ere izan zen.
- ☐ Benjaminen kontakizunean ez dago xehetasun handirik.

Benjamin Tuterakoak egin zituen bidaien mapa

4. Zein testu hartu da oinarri komikia egiteko?

- ☐ Lehen eskuko informazioa, alegia, Benjamin Tuterakoak idatzitako txostena bere horretan.
- ☐ Ezezagun batek Benjaminen txostena oinarri hartuta idatzi zuen bidaia-liburua.
- ☐ Bi testu: Benjaminen jatorrizko txostena eta txostenetik abiatuta ezezagun batek idatzitako kronika-laburpena.

5. Informazio zuzena aukeratu.

- ☐ Ez dago batere garbi nork finantziatu zion bidaia Benjaminini.
- ☐ Kontu jakina da Antso Nagusiak finantziatu zuela bidaiaren zati bat.
- ☐ Garbi dagoen datu bakarra da bidaiaren zentzua zein izan zen.

6. Zein da, Rekalderen iritziz, kontaketa honen pasarterik kuttunena?

- ☐ Alexandrian itsasontzi nafarrak ere bazeudela aipatzea.
- ☐ Nafarroa Gaztelaren botere-maila lortzen ari zela pixkanaka itsasoan.
- ☐ Mundu osoko ontziak zeudela Alexandrian, Gaztelakoak barne.

Ezkerretik eskuinera, Iñaket eta Mikel Begoña, komikiaren egileak

Argazkia: noticiasdenavarra.com

Zuzenketa-orria

1. Benjamin Tuterakoaren bidaiari buruzko datu hau ematen du Angel Rekaldek:

- ✓ gutxi gorabehera zein urtetan egin zuen bidaia.
- ✗ oso helburu bitxia zuela bidaiak.
- ✗ bidaiaren gutxi gorabeherako iraupena.

2. Benjamin Tuterakoak bisitatu zuen hiri bakoitzean...

- ✓ judutarren egoera zein zen islatu zuen txosten batean.
- ✗ judutarrekin bakarrik egin zituen salerosketak.
- ✗ zerbait idazteko eta idatzitakoa Tuterara bidaltzeko eskatu zion ezezagun bati.

3. Ideia hauetatik zein dator bat audioan entzundakoarekin?

- ✗ Judutarren egoera antzekoa zen Benjaminek bisitatu zituen herrialde guztietan.
- ✓ Benjamin Tuterakoa 150 herri ingururen kronista eta etnografo ere izan zen.
- ✗ Benjaminen kontakizunean ez dago xehetasun handirik.

4. Zein testu hartu da oinarri komikia egiteko?

- ✗ Lehen eskuko informazioa, alegia, Benjamin Tuterakoak idatzitako txostena bere horretan.
- ✓ Ezezagun batek Benjaminen txostena oinarri hartuta idatzi zuen bidaia-liburua.
- ✗ Bi testu: Benjaminen jatorrizko txostena eta txostenetik abiatuta ezezagun batek idatzitako kronika-laburpena.

5. Informazio zuzena aukeratu.

- ✓ Ez dago batere garbi nork finantziatu zion bidaia Benjamini.
- ✗ Kontu jakina da Antso Nagusiak finantziatu zuela bidaiaren zati bat.
- ✗ Garbi dagoen datu bakarra da bidaiaren zentzua zein izan zen.

6. Zein da, Rekalderen iritziz, kontaketa honen pasarterik kuttunena?

- ✓ Alexandrian itsasontzi nafarrak ere bazeudela aipatzea.
- ✗ Nafarroa Gaztelaren botere-maila lortzen ari zela pixkanaka itsasoan.
- ✗ Mundu osoko ontziak zeudela Alexandrian, Gaztelakoak barne.

Transkripzioa (04:37)

Esataria 1. Benjamin Tuterakoaren bidaia aparta izena jarri diote azken komikiari.

Esataria 2. Gurekin da Angel Rekalde, Nabarraldeko zuzendaria. Kaixo, eguerdi on.

Angel Rekalde, Nabarraldeko zuzendaria. Kaixo, egun on.

Esataria 1. Aizu, harrapatu gaitu Benjamin Tuterakoak: judutarra, bidaiaria, idazlea... Gutxi gorabehera 1.160. urte inguruan, ez, abiatu zuen bidaia. Nora?

Angel Rekalde. Bueno, berez, dirudienez, ematen du izan zela bidaia komertziala, nolabait esateagatik. Ba bera atera zen, dirudienez bera merkataria zen eta, bitxiekin, harribitxiekin eta koral eta holako gauzekin ibiltzen zen, baina bere bidaia egitean seguru aski holako asmoekin edo helburuekin, ba kristoren bidaia eta kristoren obra egin zuen. Azken finean, esan duzun bezala, garai hartako Marko Polo euskalduna izan zen. Hemendik atera zen garai hartako mundu ezaguna ezagutzeko asmotan eta egin zuen hiri bakoitzeko txostena, batez ere judutarren komunitatekoak: zenbat zeuden, ze egoeratan zeuden, ze, ze errekurso zeuzkaten, (baliabide) aberatsak ziren, ondo, ondo tratatuta zeuden, ze(ren) toki batzuetan oso gaizki zeuden juduak eta hori, eta beste batzuek, berriz, harreman zuzena zeukaten ba botereekin eta korteetan (gorteetan) egoten ziren... O sea, (alegia) holako, eta holako txosten orokorra egin du. Bueno, kristoren balorea, interesa, garai hartako ba pentsa dezagun, ez? Bagdad, Konstantinopla, Alejandria (Alexandria), Babel aipatzen du... Holako, holako gauzak.

Esataria 2. XII. mendean.

Angel Rekalde. Bai. Bai.

Esataria 2. Negoziorako begi fina.

Angel Rekalde. Bai.

Esataria 2. Hori batetik, bidaiaria, 150 herri pasa baldin bazituen. Eta gero, kronista ere bai.

Angel Rekalde. Bai. Bai, Kronista eta etnografo inkluso, (ere bai), ze(ren) ohitura batzuk detailatzen (xehatzen) ditu holako ohiturak eta hori, eta oso, dokumentu bat da. Alde batetik, errelatoa (kontakizuna), baina baita ere dokumentua. Oso, oso interesantea zentzu horretan. Berak aipatzen ditu Babel, garai hartako ja(da) hondakinetan zeuden, ruinak, eta aipatzen ditu. "Hemen, Babel historikoa eta Nabukodonosorreko, Nabukodonosorren, zera, jauregia...". Baina, klaro, dena hondakinetan. Eta bueno, curioso, curioso, ze detalle (xehetasun) eta ze gauzak.

Esataria 1. Eta gero bizipen guztiak liburu batean bildu zituen, ezta? Bidaien liburua izena du.

Angel Rekalde. Ez.

Esataria 1. Ez.

Angel Rekalde. Hor badago, ez dago garbi. Berak egin zuen, zera, txostena. Eta dirudienez, bere oharrekin, bere datuekin eta hori, beste baten batek, ezezagunak, egin zuen liburua. Hori da. Eta horrela dago jarrita, zera, Benjamin Tuteraren, Tuterakoaren bidaia. Guk, zera, pixka bat harantzago joan gara eta bidaia aparta jarri diogu, ze(ren) benetan...

Transkripzioa (04:37)

Esataria 1. Bai.

Angel Rekalde. Bai. Bitxia da, bitxia da. Baina beste batek idatzita.

Esataria 1. Beste batek idatzia.

Angel Rekalde. Badaude gauza batzuk garbi ez daudenak.

Esataria 1. Garbi ez daude.

Angel Rekalde. Nork ordaindu zion, nork ordaindu zion zera, hor dago misterio txiki bat. Baten batek esan digu garai hartako erregea, errege nafarra, Antso Nagusiak ordaindu zion... Baina hori ez dago, zera, ez dago garbi. Garbi da baten batek finantzatu egin zuela, baina hor ere, honen, bidaia horren zentzua ere ez dago erabat garbi.

Esataria 2. Bai. Izan ote zitekeen harri preziatuak ekartzeko bakarrik edota bestelako informazioa ekartzeko ere.

Angel Rekalde. Bai. Bai. Bai. Dena nahasten da. Dena nahasten da. Garbi da bere detaileetan (xehetasunetan) interes handia. Klaro (noski), bera ere merkataria zen. Igual horregatik zeukan interes berezia. Baina, oro har, garbi da bera hor oso pendiente (adi) zegoen hori, ez?, ba harribitxiak, eta aberastasuna eta kontaktuak, hori bai. Eta ohiturak.

Esataria 2. Bidaia, bidaia apartetako bat eskatuko bagenizu, zein aukeratuko zenuke zuk?

Angel Rekalde. Nola, nola, barkatu?

Esataria 2. Bai. Pasarte bat aukeratzeko esanda, zein den zure kuttunena...

Angel Rekalde. Oso, oso gauza kuriosoak dira. Adibidez, Alejandria (Alexandria) berak aipatzen du, ez? Garai hartako Alejandria (Alexandria) zen Egipton ba, gunee, gunee oso inportantea garai hartan. Eta munduko, zera, mundu osoko, zerean, portuen ontziak zeuden. Eta berak aipatzen du, ez?, garai hartakoak: Venezia, Genova, ez dakit zer. Eta hori. Eta Nafarroa: ontzi nafarrak zeuden. Gaztela ez, berriz. Garai hartan Gaztela zen potentzia, baina ez itsasoan, eta Nafarroa bai.

Hiztegi lagungarria

Benjamin Tuterakoa. (Izena + Nongo kasua). Ia beti alderantziz da; Nongo deklinabide-kasua + izena: Errioxako ardoa, Baztango dantzak, Baionako harresia... Baina salbuespen batzuetan izena + nongo kasua ordena erabiltzen da: Benjamin Tuterakoa, Etxeberri Sarakoa (Joanes Etxeberri idazlearen goitizena), Jaungoikoa, Maria Lopez Harokoa (Bilboko kale bat)...

Hiri bakoitzeko txostena. Hiri bakoitzari buruzko informea.

Bizipen guztiak liburu batean bildu. Bildu aditzak adiera asko ditu, hemen idatzi esan nahi du, edo liburu batean jaso.

Bidaia aparta. Bidaia bikaina, ez arrunta edo ohikoa.

Harri preziatuak ekartzeko. Balio handiko harriak ekartzeko, harribitxiak.

Zein den zure kuttunena. Zein den zuk gustukoen duzuna, atseginena.